

Маленька Оленка

Михайло Стельмах

Зовуть мене Оленкою,
Оленкою маленькою.
Над річкою Веснянкою,
Як перейти полянкою,
За садом-виноградом
Живу я із матусею,
З сестричкою Настусею.
Матуся робить в полі,
Настуся ходить в школу,
Мене ж не пишуть в школу,
Бо я росту поволі.
Мені ж говорять: не пора —
Не доросла до букваря!
Дідусь сміється з мене:
"Твій ріст в ріці, Олено.
Купайсь частіш з дітками —
І виростеш, як мама!"
Всі дні в ріці купаюся,
А ріст не прибавляється...
І звать мене Оленкою
Малою та маленькою.

А маму звать Петрівною,
По гречці — королівною!
В матусі є бригада,
Земля побіля саду,
А на землі врожай
Росте на цілий край.
А люди кажуть дивно:
"Росте у нас Петрівна
На пшеницях, на просі,
На житі, на горосі,
На гречці чорнокосій!"
Виходить, Ріст не в річці, —
Він ходить у пшеничці,
Він ходить в житі, в просі,
В чубатому горосі,

У гречці чорнокосій!
Коли б із Ростом стрітися,
У пояс уклонитися,
Сказать йому тихенько:
"Це я, мала Оленка,
Росте у мене мама,
Настуся із книжками...
А я усе — як лялька,
На себе глянуть жалко!..
Мене не пишуть в школу,
І не беруть у поле,
І не везуть з бригади
У Київ на наради...
Сиди лиш біля дому, —
Кругом біда малому!..
Я прошу вас у гості
І прошу трішки росту.
Мені б лише почати
Настусю доганяти,
А далі вже дарма —
Я виросту сама
На пшеницях, на просі,
На житі, на горосі,
На гречці чорнокосій..."
За тихою полянкою,
Над річкою Веснянкою,
За садом-виноградом
Скриплять-дзвенять уключини,
Деркач озвавсь заучено,
Машина йде по двору,
І мама скоро-скоро
В свої поля збирається —
Це ранок починається.
Я хочу теж в машину,
На поле, у долину,
Де дядя Ріст гуляє,
Де все-усе зростає.
Беру мерщій хустинку,
І ляльку, і корзинку, —
Скоріш до тину з хати.
З машини всі дівчата

Сміються наді мною:
"Куди нам із тобою?"
"Куди нам із малою?"
"А я в бригаду вашу!.."
"Ще мало з'їла каші,
Іще рости, Оленко,
Бо зовсім ти маленька!"

Машина чмихнула, пішла
Понад Веснянкою з села,
А я стою з хустинкою,
Із лялькою,
З корзинкою.
На ляльку сльози —
Мов горох...
Отак і плачемо удвох.
Дідусь іде, сміється:
"Оленка розіллється,
І стане із Оленки
Струмок
Або ставок
Маленький".

Не хочу розливатися,
Мені б в поля добратися,
Де колос виростає,
Де дядя Ріст гуляє.
Я сльози втерла фартушком
І вже біжу над бережком
У хусточці-обнові,
У платтячку бордовім.
Сміється хтось в долині:
"Дивіться, на стежині
Червоний вузлик котиться,
І де такий уродиться?"
"Та це ж мала Петрівни,
По гречці — королівни".
"Куди ж це босоніжка
Собі мандрує пішки?"
А я бігом лужком —
І в поле.

Жита, жита навколо,
Шепочуть тихо колоски.
Гойдають зернятка важкі.
Стаю навшпиньки,
Та рука
Не досягла...
Не доросла
До колоска!
Рости, гойдайся, жито,
З тобою добре жити,
Тобі я трошки
Пособлю —
Навкруг волошки
Прополю...

І знов біжу стежиною,
Стежиною, долиною,
Долиною, горбками,
Усе під колосками,
Усе під теплим вітром,
Під сонечком привітним.
І ось побіля гаю
Вітрець гречки гойдає,
На гречці дзвонять бджоли,
І мед летить із поля
На теплих крилах і якраз
Влітає в вулики до нас.
Тому й співає гречка
Від корня до вершечка.
Стаю навшпиньки, та рука
Ледь-ледь не досягла,

Ледь-ледь не доросла
До самого вершка!

Стою, дивлюсь навколо —
Лиш я і сонце в полі,
Нема ріки Веснянки,
Згубилась десь полянка,
Нема села в долині
І ляльки у корзині.

Стою, дивлюсь навколо —
Лиш я і сонце в полі.
Ніде нікого вдалині...
Чи не заплакати мені
За рідною матусею,
За вченою Настусею,
За річкою, за хатою,
За лялькою кирпичною?..
"Це хто у полі бродить? —
На стежку дід виходить,
До мене дід сміється: —
Ну де таке візьметься?
Тебе, скажи, не журавель
Приніс з неораних земель?"
"Та ні, дідусю, я з села,
І я сама сюди дійшла".
"Це ти сама сюди дійшла?
З якого ж ти прийшла села?"
"З села я невеличкого,
Із того, що над річкою,
Над річкою Веснянкою,
Над самою полянкою.
Туди ідуть машини,
Живуть там героїні,
Людей великих — півсела,
І тільки я одна мала".
"Воно адреса ясна:
Дванадцять сіл прекрасних
Стоять над річкою собі.
Куди ж, скажи, іти тобі?"
"Іти мені стежиною,
Широкою долиною,
Гречками, пшеницями,
Високими житами,
А далі вже лужками,
Усе над бережками,
Де в'яжуться човни,
Де любо жить мені".
"А хто у тебе мати,
Скажи, її як звати?"
"Зовуть її Петрівною,

По гречці — королівною..."
"Так ти, мале, Петрівни?
По гречці — королівни?
Я дуже радий просто.
Ти йшла до когось в гості?"
"Та ні, ішла не в гості —
Шукала дядю Роста,
Бо тяжко жить маленькою,
Маленькою Оленкою:
Тебе не пишуть в школу,
І не беруть у поле,
І не везуть з бригади
У Київ на наради;
Сиди лиш біля дому, —
Кругом біда малому!
А так би я по ниві
Вела б до гаю співи.

Полола б я волошки —
Все поміч людям трошки.
Дідусю, ви не Ріст часом,
Що піднімає все кругом?"
Дідусь розгладив довгий вус,
Дідусь до мене усміхнувся:
"Звичайно, донечко, я — Ріст!
Я піднімаю поле, сад і ліс,
Мої тугі зернята
Сильніші за гармати.
Я засіваю все зерном,
Любов'ю,
Дружбою,
Добром!
Мої сади навкруг цвітуть,
Мої дуби до хмар ростуть!"
Дідусь мене
Садовить легко на плече:
"Дивись, навкруг врожай тече.
Дивись, маля,
Навкруг росте,
Цвіте
Твоя земля!

У добрі дні,
У добрий час
Хороше все росте у нас!
І ти вже, донечко, ростеш!"
"Невже расту?"
"Авжеж!"
Ну, а тепер полями
І прямо аж до мами!"
Біжу-лечу стежиною,
Широкою долиною,
Долиною, горбками,
Усе під колосками.
Позаду ж Ріст всміхається,
На мене надивляється,
Говорить із вітрами,
Щоб я росла, як мама:
На пшеницях, на просі,
В чубатому горосі,
У гречці чорнокосій...

"Із букварем іди в життя,
Поміж людьми рости, дитя!"
Ми в лузі маму стріли.
"Ти де, мале, бродило?"
Усіх перелякала..."
"Я в полі виростала,
Шукала дядю Роста,
Проси його у гості!"
Матуся усміхається,
До Роста наближається:
"Спасибі, бригадире..."
Оленка десь не в міру
Турбот вам завдала.
Ходімо ж до села,
Бо ви тепер наш гість,
Шановний дядю Ріст!" —
І засміялись так разом,
Що аж луна пішла лужком...
І з того дня мене в селі
Зовуть малою лиш малі,
А так дивуються усі:

"Росте дівча, мов на росі!"

І я росту угору,

Піду у школу скоро,

Бо вже купила букваря,

Хоча і кажуть: не пора...

А я гадаю, що пора,

Вже доросла до букваря,

Бо як навшпиньки стану,

Тоді уже дістану

До самого вершечка

Матусиної гречки.